

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget)

Landsplanredegørelse 2000 af 14/3 200 om lokal identitet og nye udfordringer.

(Redegørelse nr. R 11).

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

1. BAGGRUND

Landsplanredegørelse 2000 afgives af Miljø- og Energiministeriet til Folketinget på baggrund af planlovens § 2, stk 2. Landsplanredegørelse 2000 »Lokal identitet og nye udfordringer« udsendes medio marts. Denne redegørelse er en sammenfatning af landsplanredegørelsen.

Landsplanredegørelsen er en vision for den fremtidige udvikling i landet. Landsplanredegørelsen indeholder en koordinering mellem sektorministerier og rummer det overordnede sæt af overvejelser, hvorefter miljø- og energiministeren udmelder regeringens krav til regionplanlægningen.

Landsplanredegørelse 2000 har fokus på større sammenhæng mellem erhvervsudvikling og fysisk planlægning. Kompetencer, potentialer og særkender er centrale emner i diskussionen af Danmarks styrkepositioner.

Tidligere landsplanredegørelser op igennem 1990'erne har øget fokus på den internationale udvikling, og har gjort det nødvendigt at diskutere Danmark i et europæisk perspektiv.

Det globale marked, internationaliseringen og den øgede konkurrence er nu ikke længere blot fakta, som landsplanredegørelsen må forholde sig til. Emnerne er nu blevet centrale forudsætninger i landsplanlægningen, hvilket bringer samarbejde, koordinering og øget opmærksomhed på det lokale tilhørsforhold i fokus.

Derfor fik landsplanredegørelsen i sit forslag i foråret 1999 titlen »Lokal identitet og nye udfordringer«. Forslaget til landsplanredegørelse blev fremlagt i offentlig debat sommeren over. Forslaget indeholdt også et alternativ til regeringens landsplanpolitik udarbejdet af en uafhængig gruppe med repræsentanter fra erhvervslivet, kommunale organisationer, dagspressen m.v. Forslag til landsplanredegørelser

skal fremlægges til offentlig debat og skal ledsages af reelle ligeværdige alternative muligheder, efter beslutning i Folketinget den 7. maj 1997.

Debatten blev holdt i en meget konstruktiv tone, og de mange kommentarer har bidraget til en nuancering og uddybning af de fremlagte emner. De mange reaktioner viste, at det var rigtigt at sætte fokus på de lokale særkender og deres betydning for erhvervsudvikling, planlægning, transport og miljø. Ministeriet modtog kommentarer fra 13 af landets 14 amter og fra 117 kommuner enten selvstændigt eller gennem et erhvervsamarbejde. Herudover sendte en række organisationer og foreninger bemærkninger.

2. UDVIKLING I HELE LANDET

Danmark er ved indgangen til det 21. århundrede på mange måder et velfungerende land. En udbygget fysisk infrastruktur, et velfungerende uddannelsessystem og et regionalt forankret arbejdsmarked er nogle af de parametre, der gør Danmark godt rustet til overgangen til et videnbaseret samfund.

Tilgængeligheden mellem landsdelene er god - faktisk sine steder rigtig god. Byerne afspejles af den historiske og kulturelle udvikling og ligger med deres servicetilbud balanceret spredt ud over landet. Der er ikke langt for den enkelte borger til et bredt udbud af serviceydelser. Afgrænsningen mellem by og land og respekten for det åbne lands kvaliteter efterlader et markant dansk landskab overalt i landet.

Der arbejdes både nationalt, regionalt og lokalt med at løse miljøproblemer og beskytte Danmarks natur. Det er afgørende, at vi fortsat samarbejder om at sikre disse fælles værdier.

Den hastige forandring i den globale økonomi lægger pres på de enkelte lande og regioner for, bl.a. gennem den fysiske planlægning, at sikre, at de regionale særkender kan omsættes til internationale konkurrencefordele.

En fysisk planlægning, der tager hensyn til den regionale erhvervsstruktur, kan hjælpe med til at skabe økonomisk robuste regioner, der er miljømæssigt bæredygtige. Et tættere samspil mellem erhvervsudvikling og fysisk planlægning kan både give erhvervsudviklingsstrategierne et løft og give den fysiske planlægning et mere dynamisk og fremtidssikret indhold.

2.1 *Udvikling af de enkelte egenes særkender og potentialer*

Kunsten har været og er stadig, hvordan de enkelte egne af landet kan udvikle deres særkender. En central udfordring er at realisere det potentielle og de særkender, som de enkelte egne af landet rummer.

Lokale særkender er historisk forankret i et områdes bygninger, i naturressourcerne, i egnens miljøtilstand generelt samt hos befolkningen i form af viden og lokal identitet. Samtidig varierer arbejdskraftens kvalifikationer og erhvervsstrukturen fra egn til egn.

Realiseringen af det potentielle, som de enkelte egenes særkender rummer, fordrer et tæt samspil mellem kommuner, byer og ikke mindst mellem by og landdistrikter. Hver by skal skærpe sin særlige rolle i videreudviklingen af egnens særkender.

Men hver by, eller kommune kan og skal ikke kunne alt.

Hvor abstrakt det end lyder, kan nøglen til en stærkere rollefordeling mellem byer og mellem by og land være en fornuftig balance mellem konkurrence og samarbejde. Og den kan findes med afsæt i den erhvervsgeografiske udvikling. Der er derfor meget, der taler for, at et bedre blik for og kendskab til erhvervsudviklingen kan bidrage til at sikre, at de regionale og lokale særtræk udvikles og omsættes til internationale konkurrencefordele.

Historien viser, at de erhvervsgeografiske specialiseringsmønstre er meget stabile over tid. Beklædningsindustrien i Herning-Ikast, møbelindustrien i Salling, legetøjsindustrien i Billund, mobiltelefonen i Nordjylland og medico-industrien i hovedstadsområdet er alle gode eksempler på herpå.

Regeringen finder det vigtigt at være sig bevidst, hvordan man kan opretholde og udbygge de regionale og lokale styrkepositioner. Regeringen finder det derudover naturligvis også vigtigt at sikre, at der udvikles nye potentialer med afsæt i den historiske, geografiske og kulturelle baggrund.

2.2 *Samspil mellem erhvervsudviklingsstrategier og fysisk planlægning*

Både i staten, amter og kommuner arbejdes der løbende med at kortlægge de regionale og lokale styrker og kompetencer. De regionale erhvervsudviklingsprogrammer og arbejdet med erhvervsredegørelserne for hovedstadsregionen og Jylland/Fyn er eksempler herpå.

Regeringen finder det afgørende, at der i den fysiske planlægning tages højde for variationerne i de regionale kompetencer. Det betyder, at de regionale særkenders erhvervsmaessige potentialer i højere grad skal indgå i den fremtidige region- og kommuneplanlægning. Amter og kommuner skal tænke regionalt på tværs af de administrative grænser. Planlægningen skal være mere strategisk og dermed styrke lokalområdets udvikling.

Det er afgørende, at man har viden om regionernes erhvervsmaessige kompetencer. Udgangspunktet herfor vil være en analyse af den erhvervsgeografiske specialisering. Specialisering i sig selv er dog ikke tilstrækkeligt. En erhvervsmaessig specialisering udgør først en regional styrke, når brancher eller klynger af virksomheder har opbygget unikke kompetencer og avanceret viden i virksomhederne med socio-økonomisk betydning for regionen. Først da vil man kunne tale om konsekvenser for den regionale udvikling.

Regeringen vil arbejde for, at der regionalt og lokalt skabes grundlag for et uddybet samspil mellem fysisk planlægning, erhvervs politik, transport og miljø. Det kan øge sammenhængen mellem den regionale erhvervs politik og region- og kommuneplaner.

Den fysiske planlægning er i dag en vigtig komponent i den regionale og lokale dialog, og den kan blive et omdrejningspunkt i udviklingen af de regionale kompetencer. Planlægningen gennemføres i tæt dialog med offentligheden og ved hjælp af en fastlagt proces.

2.3 *Betydning for byernes planlægning*

Fremtidens planlægning for byerne indeholder selvfølgelig det plangrundlag, som vi har i dag, men en øget vægt på de lokale særkender i planlægningen, kan omforme steders egenskaber og symboler til en del af et områdes erhvervsudviklingsmaessige potentielle og særkende.

Den fysiske planlægning skal stadig gøre byen og stedet funktionsdygtigt - økonomisk, socialt og kulturelt, men planlægningen skal også gøre stedet og byen æstetisk bedre og medvirke til, at områdets arealanvendelse, indretning og arkitektur udtrykker den mangfoldighed, som præger Danmarks egne. På den måde kan byplanlægning også blive rettet mod at fastholde og udvikle det særligt lokale. En af de fremtidige udfordringer for kommuneplanlægningen kunne blive at prioritere arbejdet

med den formgivende og æstetiske byplanlægning og nedtone fokus på den funktionsopdelte by.

Kommuneplanlægningen kan fremover bruges mere strategisk. Med Folketingets vedtagelse, den 8. februar 2000, af den seneste ændring af planloven, er det hidtidige krav om at revidere den samlede kommuneplan hvert 4. år forenklet og suppleret med en forpligtigelse for kommunalbestyrelsen til i første halvdel af valgperioden at udarbejde en strategi for kommuneplanlægningen.

Det strategiske plandokument giver mulighed for aktivt at bruge kommuneplanlægningen som et politisk værktøj. Der er behov for, at kommunerne tænker regionalt såvel som internationalt, når kommunens udviklingsstrategi skal skitseres. Hvis kommunerne inddrager de regionale kompetencer, vil kommunernes strategi i forhold til den overordnede regionale udvikling afspejles i kommuneplanlægningen.

Derfor vil en aktiv kommuneplanlægning være et godt værktøj til at tage bestik af fremtiden og udforme kommunens fremtid ud fra et lokalt perspektiv.

2.4 Nyt syn på landdistrikterne

Landdistrikterne har, ligesom de større byer og mellemstore byer, styrker og særkender at bidrage med.

Det kan i nogle landdistrikter være svært at skabe en selvstående udvikling, hen imod en bred sammensat befolkning og et godt økonomisk fundament, mens man i andre landdistrikter står over for presserende udfordringer, f.eks. miljømæssigt eller socialt. Det gælder også i landdistrikterne om at kombinere kompetencer med eksisterende, men uudnyttede muligheder.

En del landdistrikter må opfattes som moderne forstæder til de større byer. Det er landdistrikter med stor interaktion mellem aktiviteterne i den nærliggende by og det pågældende distrikt. By og land er i dag mange steder tæt forbundne og hinandens forudsætning socialt, økonomisk og kulturelt. Deres respektive muligheder for udvikling hænger derfor ofte tæt sammen. Det er derfor vigtigt at se udviklingsperspektiver for land og by i sammenhæng på tværs af geografiske, sociale, økonomiske og andre skel.

Generelt varierer landdistrikternes problemer og muligheder med de økonomiske, sociale og naturgivne forhold, herunder også deres beliggenhed i forhold til større byområder.

Derfor ønsker regeringen, at en selvstående udvikling i landdistrikterne tager udgangspunkt i regionale og lokale forudsætninger og kompetencer.

Amter og kommuner har en vigtig rolle med hensyn til planlægning og serviceudbud i landdistrikterne. En planlægning, der handler om at sikre en selvstående udvikling i landdistrikterne for bosætning, arbejdspladser og service, så livet på landet ikke skal baseres på passive overførsler. Boligerne i landdistrikterne skal tilpasses de forskellige behov for ejer-, lejer- og andelsboliger, så en varieret befolkningssammensætning er mulig også i landdistrikterne. Når det gælder erhverv i landdistrikterne og dermed også beskæftigelse vil udviklingen af nye erhvervstyper, som med fordel kunne placere sig i mindre byer, kunne komme til at spille en vigtig rolle for mindre bysamfund og dermed også for landdistrikterne.

Men det er vigtigt, at erhvervsudviklingen i landdistrikterne ikke får miljømæssige negative eller andre uønskede konsekvenser. Det er ikke alle typer af erhverv, der kan placeres i landdistrikternes landsbyer. Mange erhvervsvirksomheder er afhængige af lokalisering tæt ved tilsvarende erhvervstyper eller tæt ved bestemte typer erhverv og vil derfor nødvendigvis finde plads i byerne. Der er også erhvervstyper, som på grund af miljøforhold eller andre forhold ikke kan placeres i landdistrikterne, men nødvendigvis må henvises til erhvervsområder, der er lokaliseret og planlagt til at matche sådanne krav.

Udviklingen i landdistrikterne vil afhænge af den enkelte egn og de egenskaber, der er knyttet til områderne. Det er vigtigt for den regionale udvikling at oppebære en geografisk spredning i befolkning og økonomisk aktivitet.

Det betyder ikke, at ny bebyggelse skal sprede. Region- og kommuneplanerne skal fortsat sikre, at byudvikling sker i tilknytning til eksisterende bysamfund, så de åbne landområder friholdes for bebyggelse.

Det er forudsætning for at kvaliteterne, som gør det tiltrækkende at bosætte sig og færdes på landet, fortsat kan sikres. Og regeringen ønsker at fastholde disse kvaliteter.

2.5 Infrastrukturen bør rettes fra udbygning til anvendelse

Blandt fremtidens virksomheder er vinderne de virksomheder, der evner også at tage et miljømæssigt og socialt ansvar. Dette giver nye mu-

ligheder for at sætte et mere konkret indhold i ønskerne om en bæredygtig udvikling.

En tættere dialog med det lokale erhvervsliv kan skabe grundlaget for en mere holdbar udvikling af vores byer og ikke mindst vores landskaber. Det stiller imidlertid en række helt nye krav til den fysiske planlægning og den måde, planlægningen anvendes i den regionale udvikling.

Flere arbejdspladser står højt på ønskesedlen i alle dele af landet. Det kan bl.a. aflæses i de ofte meget store arealer til erhvervsudvikling. I stedet for at bidrage til den regionale erhvervsudvikling kan de store planlagte erhvervsområder dog føre til det modsatte. Arealerne er i sig selv et passivt input til erhvervsudviklingen. Det er mere end svært at påvirke virksomhedernes beliggenhedsvalg alene ved hjælp af bare marker.

Det areal, der er udlagt til byerhverv, men er ubenyttet, er næsten lige så stort som alt det erhvervsareal, der er taget i brug historisk set.

Landsplanafdelingen har gennemført en analyse af erhvervsarealerne i kommuneplanerne i 172 repræsentative kommuner udenfor Københavnsområdet. Analysen viser, at der i kommuneplanerne er udlagt i alt 41.045 ha til erhvervsformål i disse kommuner. Heraf består 18.455 ha af helt ubebyggede områder, svarende til 45 % af det samlede udlagte areal til byerhverv.

Regeringen finder det vigtigt, at de nuværende arealudlæg kommer tættere på virksomhedernes efterspørgsel på arealer. Efterspørgslen efter erhvervsarealer vil variere mellem de enkelte egne af landet alt afhængig af, hvilke særkender og styrkepositioner man vælger at prioritere i den regionale udvikling. Efterspørgslen vil også variere mellem enkelte virksomheder.

Derfor er det helt afgørende, at erhvervsarealerne kommer til at afspejle ændringerne i erhvervsstrukturen og ikke mindst de erhvervsudviklingsstrategier kommuner og amter har søsat for at skabe en regional udvikling.

Den fysiske infrastruktur spiller forståeligt nok også en afgørende rolle i den regionale bevdsthed. Anlæg af nye veje giver et indtryk af at være godt rustet til den internationale konkurrence.

De enkelte egne af landet bindes sammen af den fysiske infrastruktur, veje, baner, havne og lufthavne. Færdiggørelsen af det store motorvejsnet og Storebæltsforbindelsen sikrer en god tilgængelighed.

Den fysiske infrastruktur er en vigtig rammebetingelse for erhvervslivet. Videreudbygning-

gen af den fysiske infrastruktur med flere motorveje giver dog ikke nødvendigvis den ønskede effekt på erhvervsudviklingen.

Infrastrukturen har stor betydning for, hvordan transport af varer og personer bliver tilrettelagt og gennemført, men ofte mangler helhedsbilledet og samtænkningen i forhold til det transportmæssige behov. Infrastrukturen spiller en afgørende rolle ved valg af ruter, og hvilke transportknudepunkter der kan binde de forskellige transportformer sammen.

Regeringen finder det vigtigt at skifte fra at prioritere en yderligere udbygning af infrastrukturen til i højere grad at fokusere på anvendelsen af infrastrukturen, som sikrer en mere effektiv transport til gavn for både miljø og virksomheder. At effektivisere transporten og formindske trængslen på de overordnede pendlingsruter, kan være en del af et områdes bosætningsstrategi og være medvirkende til at styrke områdets attraktionsværdi.

3. DANMARK ÅR 2025

Det er naturligvis fristende og nærliggende på kanten af et nyt årtusinde at stille en vision op for de kommende 25 års fysiske udvikling af Danmark. Men for det første er det ikke landsplanredegørelsens opgave at opstille en konkret vision eller landsplan for Danmarks udvikling. Den varetages af de samlede regionplaner og kommuneplaner. For det andet, og netop i forlængelse af denne politik, ligger visionen snarere i dialogen og processen omkring den samlede koordinerede planlægning på de tre niveauer stat, amt og kommune.

Når den moderne vision kommer »nedefra«, er der behov for at forny den model, som tidligere har været anvendt, når de enkelte egne bidrag til udviklingen af landet skulle gøres op.

Op igennem 1990'erne har den europæiske og nationale planlægning fokuseret på et mere polycentrisk bynetværk og på styrken gennem samarbejde. Forpligtende samarbejder i bynetværk har skabt en rollefordeling mellem byer og har givet mulighed for, at bynetværk i flere sammenhænge optræder som hele byer.

Et godt eksempel er Øresundsregionen, der i disse år viser ansigtet internationalt ikke så meget p.g.a. sin størrelse og betydning, men mere fordi der med Øresundskomiteen er tale om en politisk organisation på tværs af en landegrænse, som tilføjer et nyt perspektiv i forhold til en

europæisk sammenhæng. Internationalt er Øresundsregionen på beskeden vis med til at ændre ved, at de overordnede byer koncentrerer på de centrale dele af det europæiske kontinent.

I Sønderjylland er et lignende regionalt samarbejde under udvikling. I respekt for de særlige historiske og kulturelle forudsætninger føres en fælles dialog på tværs af grænsen i regi af samarbejdet Region Sønderjylland/Slesvig. Det har bl.a. ført til et grænseoverskridende universitetssamarbejde for at styrke internationaliseringstanken og regionens attraktionsværdi.

I det hidtidige bymønster er alle byer tildelt en rolle i udviklingen af landet. Hver by har sin plads i hierarkiet. De større byer, København, Odense, Aalborg, Århus og Esbjerg er alle på det øverste niveau under betegnelsen landsdelscentre.

Landsdelscenterbetegnelsen er et udtryk for, at byerne har stor betydning for deres landsdel.

3.1 Landsdelscentre med nyt indhold

Regeringen finder det vigtigt, at definitionen på bymønstret ikke forbliver statisk, men afspejler de mere dynamiske og kvalitative faktorer. Det gælder især landsdelscenterbegrebet.

Landsdelscentrene har i fremtiden ikke nødvendigvis det samme indhold som tidligere. De nye kendetegn for et landsdelscenter er mere flydende og er samtidig en konfirmation af, at bynetværk kan få en lignende rolle som de nuværende landsdelscentre og supplere disse.

Et landsdelscenter kan i den nye forståelse være partner i et koordineret, organiseret og forpligtende samarbejde mellem kommuner. Væsentlig for landsdelscentrenes funktion er, at de bidrager til at skabe et forum, som gør det muligt i højere grad at samtænke erhvervsudvikling og fysisk planlægning. Samarbejdet indebærer derfor en koordinering af den fysiske planlægning og en afspejling af erhvervsudviklingsstrategier i kommuneplanlægningen. Et samspil mellem erhvervsudvikling, transport og miljø vil have høj prioritet, fordi miljøet vil være en del af prioriterings- og beslutningsgrundlaget. Derfor vil et samarbejde med amtet, eller de berørte amter, være væsentligt og en afspejling i regionplanlægningen være oplagt.

Et landsdelscenters udviklingsstrategi tager udgangspunkt i regionens identitet og kompetence, hvorfor et samspil med erhvervsliv, organisationer og andre samarbejdspartnere naturligvis vil være centralt. Ikke mindst fordi de sociale, uddannelsesmæssige og miljømæssige

velfærdsydelser skal rettes direkte mod de lokale kompetencer og særkender, og afspejle behov for arealudlæg, erhvervsuddannelse osv. Udgangspunktet er det lokale perspektiv og den enkelte regions internationale sammenhæng.

Et landsdelscenter er i den nye forståelse ansvarlig overfor at inddrage hensynet til landdistrikterne. Udpegningen af landsdelscentre anerkender nødvendigheden af, at der er nogle byer, og altså også gerne bysamarbejder, der er med til at præge udviklingen som lokomotiver i den regionale udvikling. Landsdelscentrene er derved med til at anerkende et afhængighedsforhold mellem land og by.

Landsdelscentrene udpeges gennem landsplanlægningen. Her vil en vis afstand blandt landsdelscentrene indbyrdes også være kendetegnende.

Udnævnelsen af nye landsdelscentre markerer et skift fra udelukkende at fokusere på udbygning af serviceapparatet til i højere grad at understrege, hvordan dette serviceapparat kan støtte op omkring erhvervsudviklingen og ikke mindst, hvordan det kan komme regionerne til gode miljømæssigt, økonomisk og socialt. Men landsdelscenterbegrebet vil være under stadig udvikling.

Det centrale er nu at fremme udviklingen af områdernes kvaliteter frem for udelukkende at arbejde for at tilvejebringe yderligere serviceydelser. Regeringen ønsker at bringe de serviceydelser, byerne rummer, i anvendelse i den regionale erhvervsudvikling til gavn for både områdets virksomheder og området i almindelighed. Det er helt essentielt, at der med samarbejdet igangsættes en udvikling, hvor byerne samarbejder på områder, hvor de supplerer hinanden.

Det kan eksemplificeres med virksomhedernes adgang til viden. For virksomheder, der er vant til at agere internationalt, er afstanden til universiteterne ikke skræmmende i Danmark. Det, der er svært, er at finde frem til den viden og forskning virksomhederne har brug for i udviklingen af deres konkurrencefordele.

2.2 To nye landsdelscentre

Regeringen finder det vigtigt allerede nu, at give moderniseringen af bymønstret et konkret indhold. Derfor har regeringen udpeget to nye landsdelscentre, henholdsvis Landsdelscenter Trekantområdet og Landsdelscenter Midt Vest.

Dette sker som et supplement til de nuværende landsdelscentre. De hidtidige landsdels-

centre ændrer ikke status, men de nævnte kendetegn vil også være gældende for de hidtidige landsdelscentre.

Bysamarbejderne Midt-Vest og Trekantområdet blev i landsplanredegørelsen »Danmark og europæisk planpolitik« fra 1997 karakteriseret som områder, hvor der er »et potentiale for at udvikle bynetværk som landsdelscentre«.

Både Trekantområdet og Midt-Vest har i forbindelse med landsplanredegørelserne i slutningen af 1990'erne indgået i en konstruktiv dialog om videreudvikling af bymønstret som planlægningsramme for den regionale udvikling i Danmark. Omdrejningspunktet har været et tæt samarbejde regionalt, som har affødt behov for et nyt begrebssæt, der kategoriserer byer og bysamarbejder i byhierarkiet.

I landsplanredegørelsen fra 1997 blev kommunesamarbejdet Sjællandssporten også nævnt som et bysamarbejde med potentiale som landsdelscenter på linie med Trekantområdet og Midt-Vest. Men Sjællandssporten har i dag ikke et samarbejde, der svarer til Trekantområdet og Midt-Vest. Etablering af en ny regional samarbejdsstruktur og et forpligtende arbejde med en sådan struktur vil være grundlaget for en eventuel senere vurdering.

Samtidig har udviklingen i Østdanmark ændret sig. Øresundsregionen strækker sig ud over hovedstadsområdet og dækker i dag foruden Skåne også Storstrøms, Vestsjællands og Bornholms Amter.

Udviklingen i den sydvestlige del af Sjælland/Lolland-Falster perspektiveres derfor i

forhold til balancen mellem et regionalt forankret samarbejde, og områdets kompetencer som en del af en større byregion omkring Øresund.

Regeringen ønsker i forlængelse af Landsplanredegørelse 2000 igangsætte nogle samarbejdsprojekter som skal videreudvikle og udfordre »de daglige rutiner« omkring den regionale udvikling.

Målet vil være at udvikle den enkelte regions styrker og vækstpotentialer i et udvidet samarbejde, herunder at diskutere et nyt begreb - »kompetenceregioner«, der tager udgangspunkt i tesen om, at den globale udvikling stiller nye krav til den kompetente region. Endvidere vil arbejdet indebære en analyse af »kompetenceregionens« påvirkning af den fysiske planlægning og dermed dens samspil med region- og kommuneplaner. Endelig vil det være målet at analysere byudviklingen, bosætning på landet, lokalisering af erhverv, byplanlægning samt placering af infrastruktur (turisme, transport ect.) Samarbejdsprojekterne vil være rettet mod de to nye landsdelscentre, men også blive søgt spredt geografisk over hele landet. Samarbejdsprojekterne vil starte medio 2000 med en varighed på 1-2 år.

Hermed slutter redegørelsen.

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget)

Regionalpolitisk redegørelse 2000 af 15/3 2000. (Redegørelse nr. R 12).

Indenrigsministeren (Karen Jespersen):

1. INDLEDNING

Som afslutning på en folketingsdebat den 25. februar 1999 vedtog Folketinget, at regeringen årligt skal redegøre for, hvordan gennemførte lovgivningsmæssige og administrative tiltag påvirker den økonomiske og beskæftigelsesmæssige udvikling i de danske regioner samt hvilke tiltag, der vil kunne medvirke til at rette op på en eventuel skæv udvikling.

Regeringen fremlægger på denne baggrund regeringens regionalpolitiske redegørelse for 2000. Med denne redegørelse vil regeringen sætte fokus på udviklingen i de danske regioner og på betydningen af de seneste gennemførte administrative og lovgivningsmæssige tiltag for denne udvikling. I redegørelsen præsenteres endvidere nogle af de initiativer, som kan medvirke til at sikre gode udviklingsvilkår i de danske regioner. Redegørelsen indeholder også nogle fremadrettede overvejelser vedrørende mere viden om den regionale udvikling og vurdering af tiltags regionale effekt.

2. UDVIKLINGEN I DE DANSKE REGIONER

2.1. »En god regional udvikling«

Dansk økonomi har været i fremgang siden 1993. Mere end fem år med økonomisk vækst, vækst i beskæftigelsen og stort fald i ledigheden er kommet hele landet til gode. Den økonomiske vækst kan således aflæses i udviklingen i alle de danske regioner.

Væksten varierer dog i størrelse mellem de enkelte dele af landet. De senere år har væksten f.eks. været højere i landkommunerne end i bykommunerne. Hovedstadsregionen har i en lang periode haft en lavere vækst end resten af landet, men synes nu at have højere vækst end landsgennemsnittet.

Der er flere grunde til, at den økonomiske og beskæftigelsesmæssige udvikling kan være for-

skellig fra region til region. En af grundene er, at der er forskelle i erhvervsstrukturen i regionerne og i væksten i de forskellige erhverv.

En »god regional udvikling« er derfor ikke nødvendigvis en ens udvikling. Det er en fordel for samfundsøkonomien, at den enkelte region udnytter sine individuelle vækstmuligheder. Men hvis udviklingen gik i retning af større ulighed i den regionale indkomst og beskæftigelse, ville det betyde, at nogle regioner blev dårligere stillet relativt i forhold til resten af landet. Målsætningen er således, at den regionale udvikling på *langt sigt* fører til mindre ulighed i beskæftigelse og økonomiske vilkår i regionerne.

At befolkning og økonomisk aktivitet koncentrerer sig i nogle enkelte stærke regioner er en situation, som de færreste ønsker. Det er derfor en mere eller mindre udtalt målsætning for den regionale udvikling, at der oppebæres en geografisk spredning i befolkning og økonomisk aktivitet.

Befolkningsudviklingen følger naturligt udviklingen i den økonomiske aktivitet i regionerne. Ved tilbagegang i den økonomiske aktivitet i en region vil der naturligt ske fraflytning til andre regioner, også selv om en vis gennemsnitsindkomst kan opretholdes – evt. via indkomstoverførsler. Men en større befolkningstilbagegang kan også få den konsekvens, at regionen får sværere ved at tiltrække nye virksomheder på grund af mangel på arbejdskraft, hvilket kan føre til en ond cirkel.

En god mobilitet i befolkningen er ønskelig, da den tilgængelige arbejdskraft derved udnyttes bedre. Men det er et faresignal, hvis der i en region sker en markant tilbagegang i befolkning og/eller økonomisk aktivitet.

I det følgende belyses udviklingen i de danske regioner i de seneste år. Bl.a. belyses den regionale udvikling i befolkning, indkomster og beskæftigelse. Det søges endvidere belyst, om udviklingen i de danske regioner i de senere år på disse områder er blevet mere lige eller ulige.

En nærmere talmæssig dokumentation af den regionale udvikling findes i *bilaget til redegørelsen*. Her findes også en analyse af de regionale forskelle i erhvervsstrukturen.

2.2. Udvikling i befolkning, indkomst og beskæftigelse

I perioden 1980 til 1999 har alle amter uden for Hovedstadsregionen med undtagelse af Bornholms og Storstrøms amter haft en *befolkningstil-*